

ring på den geografiske fordeling af landbrugsproduktionen. Også den historiske side af sagen kunne have fortjent en forklarende tekst, som strakte sig ud over en ren registrering af afgrøde- og husdyrfor- delingen på de tre analyserede tidspunk- ter.

Bogens meget omhyggelige behandling af det eksisterende datamateriale giver sig udslag i mange komplementære kort og dermed også i nogle gentagelser, som til gengæld gør atlasset anvendeligt som op- slagsværk. Mindre, tekniske detaljer kan til tider vanskeliggøre kortlæsningen, f.eks. kan de ikke-arealtro prikkort give et fejlagtigt indtryk af afgrødernes betyd- ning, og de manglende årstalsangivelser kan gøre det vanskeligt at tidsbestemme kortets oplysninger, når der i den ledsa- gende tekst er oplysninger for to år.

Alt i alt kan bogen dog anbefales den læ- ser, der ønsker et overblik over den arelle fordeling af den landbrugsmæssige pro- duktion i Skotland, også selv om de nyeste kort allerede ved udgivelsen er over 10 år gamle.

Anette Reenberg

Armin Hüttermann: Industriparke in Ir- land.

Wissenschaftliche Paperbacks Geogra- phie, Herausgeg. von E. Meynen. Franz Steiner Verlag GmbH, Wiesbaden 1978. 128 s., 23 cm., DM 18,60.

Undersøgelsen af de irske industriparke er sket ved hjælp af spørgeskemaer, inter- views og selvbesøg. Man har inddelt indu- striparkerne i subventionerede (dels stats- lige og dels kommunale) og profitoriente- rede, dvs. privat planlagte. Med hensyn til arbejdskraften konstateres det, at ungar- bejderne spiller en stor rolle, ofte hentet direkte fra landbruget, med hensyn til markedsforholdene at udenlandske firma- er er fremtrædende i de subventionerede, ligesom disse henter deres råstoffer og af- sætter deres produkter til Fællesmarke- det. I de statslige og tildels de kommunale parke er den industrielle produktion do- minerende blandt firmaerne, mens de profitorienterede mere satser på handels- firmaer og serviceproduktion, lige som disse er storbydominerende. Man bliver en hel del klogere af denne analyse og får en fornemmelse af, at de subventionerede har og stadig spiller en rolle for den er- hvervsmæssige omstilling i den irske repu- blik. Arbejdet skæmmes desværre af en del trykfejl, hvorved to plancher har måt- tet laves om, samt af usikkerheden med

oversættelser af firmabetegnelser fra en- gelsk til tysk.

Viggo Hansen

W. Müller-Wille: Stadt und Umland im Südliche Sowjet-Mittelasi.

Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1978. 48 s., 20 fig., 24 cm., DM 18,-. Dette hæfte indeholder en studie af be- byggelsesgeografisk og historisk karakter. Udviklingen af nogle store byer i den syd- lige del af Sovjetunionen er beskrevet by- morfologisk og ved arealbenyttelsesmo- dellere.

Der sondres mellem tre perioder: Den orientalsk-arabiske indtil 1850; Den rus- siske kolonisering indtil 1923; den sov- jet-socialistiske efter 1923.

Hæftet bidrager til forståelse af udviklin- gen i dette for os ukendte område, og det rummer gode iagttagelser om arealbenyt- telse og byernes funktioner.

Chr. Wichmann Matthiessen

W. Haffner: Nepal Himalaya.

Untersuchungen zum vertikalen Land- schaftsbau Zentral- u. Ostnepals. Erdwis- senschaftliche Forschung bd. 12.

Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1979. 125 s., 30 fig., 16 fotos., 30 cm., DM 76,-. Store klimatiske modsætninger med deraf følgende skift i vegetation og landbrugs- mæssig udnyttelse er karakteristisk for Nepal, der spænder over et lavland belig- gende ved tropegrænsen med regnskov og rismarker til snedækkede tinder over den højtbeliggende snegrænse. Foruden natu- ren betinger mødet mellem indisk og tibe- tansk-kinesisk kultur en differentiering af kulturlandskabet, og endelig har åbnin- gen af Nepals grænser medført en struk- turændring, der også har grebet ind i landskabet.

På grundlag af feltarbejde og omfattende litterære studier søger forfatteren at klar- lægge disse komplicerede mønstre. Det sker dels i en kortere, almen oversigt, dels ved analyse af en række karakteristiske enkeltlandskaber, hvorunder flyfototol- king inddrages i form af udtegninger af økolyper og deres udnyttelse, der uddybes i store, overskuelige skemaer. Teksten er udførlig og meget oplysende både i histo- risk og geografisk henseende.

Ruth Helkiær Jensen

K. U. Kuresby: A geography of Pakistan. 4 ed. Oxford University Press, Karachi 1977. 199 s., 65 fig., 21 cm., Dollar 2,25. En lærebog til brug i Pakistan og ved spe-

cialstudier andre steder. Opbygget som en traditionel regionalgeografi i beskedent udstyr, der foruden et væld af verbale op- lysninger bringer en hel del statistisk ma- teriale.

Ruth Helkiær Jensen

R. D. Hill: Rice in Malaya.

A Study in Historical Geography. Oxford Univ. Press., Kuala Lumpur 1977. 234 s., ill., 25 cm., Pund 15,50.

»Rice in Malaya« handler hovedsageligt om den udvidelse af Malayas risdyrkning, som fandt sted under det britiske koloni- ale regime. Udvidelsen bestod dels i en intensivering, dels i udvidelse af det dyr- kede areal. Den synes mere at skyldes for- øgelse af behovene end en befolkningsfor- øgelse. Indtagelsen af nye dyrkningsarea- ler fandt sted ved »ink-blot« form og ved »leap-frog« metoden. Sidstnævnte — der betegner grundlæggelsen af nye kolonier meget lig stam-landsbyerne — synes at have været fremherskende. Malaya er altså endnu et områdeeksempel på, at lo- kal befolkning og lokale metoder er slag- kraftige nok til at gennemføre en essentiel økonomisk udvikling i et u-land.

Hills store lokalendskab giver sig udslag i hans gode skildringer af materialet til studiet og til de lokale landbrugsmetoder. Hans indleven i den aktuelle videnskabe- lige diskussion viser sig f.eks. ved hans tolkning af Boserup-teorien på sit mate- riale. Han mener, at en fasthængen ved — og stundom tilbagevendende til — græs- brakdyrkning ofte mere skyldes, at denne resulterer i græsgange end at den er af specielt høj arbejdsproduktivitet.

Studiet indholder stof til indsigt og efter- tanke; det er dertil skrevet i et farverigt engelsk. En værdifuld bog, man må håbe finder sine læsere.

Sofus Christiansen

W. Flüchter: Stadtplanung in Japan.

Mitteilungen des Instituts für Asienkun- de nr. 97. Hamburg 1978. 125 s., fig., 21 cm., DM 15,-.

Dette lettilgængelige hæfte er udsendt af det vesttyske Asien-institut. Den fysiske planlægnings problemstillinger, mål og midler gennemgås, og der gives en kritisk analyse af det ineffektive niveau, hvorpå japansk planlægning opererer. Specielt er systemet ude af stand til at håndtere suburbaniseringen, idet der mangler et regionalt niveau. Byplanlægningen be- skæftiger sig især med at udvikle den nød- vendige infrastruktur, efterhånden som

kravene opstår.

For den læser, der interesserer sig mere for planlægning end for Japan, har hæftet den nytte at demonstrere, hvor galt det kan være fat, når planlægning er inaktiv og problemerne uoverskuelige.

Chr. Wichmann Matthiessen

H. J. Diesfeld & H. K. Hecklau: Kenya. Medizinischer Länderkunde/Geomedical Monography Series vol. 5. Springer Verlag, Berlin 1978. XII + 134 s., 60 fot., 17 fig., 9 kort, 21 x 30 sm., DM 78,-/Dollar 39,-.

Denne geomedicinske bog om Kenya er femte bind i en udmærket serie af monografier (tidligere er kommet bind om Libya, Afghanistan, Æthiopien og Kuwait).

Indledningsvis får man en kortfattet, men relevant portion »Länderkunde«, hvorefter følger en også kort redegørelse for sundhedssektorens opbygning. De sidste hundrede sider gør på udmærket vis rede for sygdoms- og sundhedsforhold i landet: De vigtigste sygdomme, regionale risici mm. og sidst, men ikke mindst vigtigt, for sammenhæng mellem sygdommes optræden, sundhedsvæsen og »economic and socio-geographic classification«.

Bogen er særdeles anvendelig f.eks. ved feltarbejde i Kenya. Den kan også tjene som eksempel på geografi som nyttigt fag, og ikke blot død »Länderkunde«. Den er endelig et eksempel på, at sammenhæng mellem naturmiljø og kulturgeografi ikke blot er naturdeterministisk, men også kan være et spørgsmål om funktionelle relationer — et af de områder hvor kulturgeografien har et af sine vigtigste virkninger.

Henning Mørch

J. Boesen, B. Storgaard Madsen & T. Moody: Ujamaa-Socialism from above.

The Scandinavian Institute of African Studies, Uppsala 1977. 183 s., kort og tabeller., 22 cm.

Ujamaa er et swahili-udtryk, der oprindeligt referer til det slægtsfællesskab, der findes i mange afrikanske samfund, men her anvendes om Tanzanias specielle vej til socialisme i landsbyerne, der indledtes i 1968 og har gennemløbet forskellige ændringer. Bogen er resultat af et feltarbejde udført i den vestlige Søreger og suppleret med interview-undersøgelser i et større område, hvor der foregår en reorganisation af landbruget mod økonomisk lighed og kooperativ produktion. Det traditio-

nelle landbrugssystem er bl.a. beskrevet af Rald (Geo. Tidsskr. bd. 66). Kriser som følge af stigende befolkningstæthed og stagnation på kaffemarkedet beredte vejen for en planlægning på regeringsniveau omfattende befolkningsflytninger til udyrkede arealer, indførelse af nye afgrøder (bl.a. te) og mekanisering af arbejdet. Bogen behandler disse og andre innovationer samt problemerne ved mødet mellem gammel og ny organisation. Kun 2 % af regionens befolkning er foreløbig involveret, men erfaringerne følges med opmærksomhed af andre afrikanske stater. Det er en dygtigt gennemført undersøgelse, der formidles i et let læseligt sprog ledsaget af originalt statistisk materiale.

Ruth Helkiær Jensen

L. B. Venema: The Wolof of Saloum Social Structure and Rural Development in Senegal. Agric. Res. Report 871. Centre for Agric. Publishing and Documentation, Wageningen 1978. 238 s., kort og fotos., 24 cm., Dfl. 50,-.

Wolof-folket har lige som andre vestafrikanere ændret såvel økonomi som religion. De er blevet agerdyrkere med plov, og de har sluttet sig til Islam. Venemas bog giver et godt rids af ændringerne — de er oftest mere overfladiske end officielt udtrykt. Men den sociale struktur er ændret. Siden slaveriet officielt afskaffedes 1903 (i praksis i 1930'erne) har slaverne fået en betydeligt forbedret status — man kan ikke lade være med at tænke på, om kristendommens indførelse i sin tid havde tilsvarende betydning i Norden.

»The Wolof of Saloum« er givtig læsning, men alligevel letlæst. Man kunne blot ønske sig, at den suppleredes af en analyse af Wolofs økologiske forhold og af en skildring på regional basis af co-funktionen Wolof — andre stammefolk. Mon denne opgave vil blive taget op af Wageningen Universitet?

Sofus Christiansen

H. J. Kramm, H. Brunner: Geographie der USA.

Studienbücherei Geographie für Lehrer. VEB Hermann Haack, Gotha/Leipzig 1977. 167 s., 23 cm., DM 21,-.

Den gode gammeldags Länderkunde er altså vendt tilbage i denne skriferække af geografier, bestemt for læreren. Man har siet den forhåndenværende regionale litteratur om USA for facts som tal af alle slags, produktionslokaliteter og fysiske data. Vurderingerne overlader man til læ-

seren såvel som de finere detaljer. Med hensyn til en vurdering af produktionskræfterne på verdensplan henvises læseren til det sovjetiske fagtidsskrift: USA.

Viggo Hansen

European Settlement and Development in North America.

Essays on Geographical Change in Honour and Memory of Andrew Hill Clark.

Ed. by James R. Gibson. University of Toronto Press 1978. 230 s., 24 cm., Dollar 7,50.

Otte elever af den i 1975 afdøde professor Andrew H. Clark har med denne essaysamling ønsket at mindes deres lærer som den geograf, der betragtes som foregangsmanden til den historiske geografis nyere fremstød i Nordamerika. De 8 bidrag fortsætter da også den forskningslinie, som blev afstukket af Andrew H. Clark i en lang række arbejder fra 1942 til hans død, hvori han gjorde sig til talsmand for studiet af de europæiske migrationsbebyggelser og deres udvikling i den nye verden. Spørgsmålet om disse befolkningselementers identitet under de fremmede fysiske kår såvel i de rurale som i de urbane samfund går igen i disse essays.

Anmelderen har særlig hæftet sig ved to af dem. Robert D. Mitchell bidrager til en tolkning af de tidlige amerikanske »kulturelle regioner« og opstiller en model for en kultur-diffusion fra de først etablerede arnesteder langs østkysten til det centrale indre af USA, mens D. Aidan McQuillan diskuterer relationen mellem territoriet og den etniske gruppes identitet ved at se på befolkningsudviklingen og ejerforholdet til jorden gennem et halvt hundrede år, idet han sammeligner situationen mellem nogle townships beboet af svenskere, franskmænd, canadier og menoniter.

Viggo Hansen

D. Henze: Enzyklopädie der Entdecker und Erforscher der Erde.

Lief. 5. Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Graz 1978.

Omfatter bogstav C og en meget stor del af heftet (ca. 70 sider) er viet til James Cook.

Ruth Helkiær Jensen

E. Plewe (hrsg.): Die Carl Ritter Bibliothek.

Erdkundliches Wissen bd. 50. Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1978.

En fortegnelse over Carl Ritters righoldige